

Cele mai frumoase LECTURI

ANTOLOGIE DE TEXTE LITERARE

Clasa I

*În conformitate cu programa
Ministerului Educației și Cercetării*

Ion Creangă

Capra cu trei iezi	5
Punguța cu doi bani	18
Ursul păcălit de vulpe	24

George Coșbuc

Povestea găștelor	28
Iarna pe uliță	31
Vestitorii primăverii	36
Vara	38
Toamna	40
Noapte de vară	42
Cântec	45
Ștefăniță Vodă	46
Concertul primăverii	50
Tricolorul	53

Emil Gârleanu

Cioc! Cioc! Cioc!	55
Mărinimie	59
Gândăcelul	61
Cât un fir de neghină	64
Calul	67
Tovarășii	72
Frunza	76

Otilia Cazimir

Baba Iarna intră-n sat	80
Uite, vine Moș Crăciun!	82
Mâțișorii	84
Pentru tine, primăvară	85
Cântecul pițigoiiului	86
Cântec de leagăn	87
Bunica	88

Mihai Eminescu

Somnoroase păsărele	89
La mijloc de codru	90
Făt-Frumos din tei	91

Freamăt de codru	95
Frumoasa lumii	98

Petre Ispirescu

Prăslea cel voinic și merele de aur	119
Ileana Simziana	138
Sarea în bucate	168
Broasca țestoasă cea fermecată	179

Elena Farago

Cățelușul șchiop	190
Sfatul degetelor	192
Gândăcelul	194

Șt. O. Iosif

Bunica	196
Cântec de primăvară	197
Toamnă	198
Cântec de leagăn	200

George Topârceanu

Balada unui greier mic	202
Acceleratul	205
Câți ca voi!	207

B. Șt. Delavrancea

Bunicul	208
Bunica	213
Palatul de cleștar	218
Neghiniță	229
Poveste	245

Charles Perrault

Motanul încălțat	260
Degetel	267

Frații Grimm

Muzicanții orășenești din Bremen	274
Scufița Roșie	279
Prințul broscui	285

Cenușăreasa.....	291	Carlo Collodi	
Frumoasa adormită.....	303		Pinocchio (fragmente).....338
H. Ch. Andersen		Jeanne-Marie Leprince	
Fetița cu chibriturile.....	309	de Beaumont	
Prințesa și bobul de mazăre..	313		Frumoasa și bestia.....352
Bobocul de rață cel urât.....	315	Cei trei porceluși	
Soldatul de plumb	330		Basm popular
			365

Capra cu trei iezi

Era odată o capră, care avea trei iezi. Iedul cel mare și cel mijlociu dau prin băț de obraznici ce erau; iară cel mic era harnic și cuminte. Vorba ceea: „Sunt cinci degete la o mână și nu seamănă toate unul cu altul“.

Într-o zi, capra cheamă iezii de pe-afară și le zice:

— Dragii mamei copilași! Eu mă duc în pădure, ca să mai aduc ceva de-ale mâncării. Dar voi încuiieți ușa după mine, ascultați unul de altul și să nu cumva să deschideți până ce nu-ți auzi glasul meu. Când voi veni eu, am să vă dau de știre, ca să mă cunoașteți și am să vă spun așa:

*Trei iezi cucuiieți,
Ușa mamei descuiieți,
Că mama v-a aduce vouă:
Frunze-n buze,
Lapte-n țâțe,
Drob de sare*

Auzit-ați ce-am spus eu?

— Da, mămucă, ziseră iezii.

— Pot să am nădejde în voi?

— Să n-ai nicio grijă, mămucă, apucară cu gura înainte cei mai mari. Noi suntem odată băieți și ce-am vorbit odată, vorbit rămâne...

— Dacă-i așa, apoi să vă sărute mama! Dumnezeu să vă apere de cele rele și mai rămâneți cu bine!

— Mergi sănătoasă, mămucă, zise cel mic, cu lacrimi în ochi, și Dumnezeu să-ți ajute, ca să te întoarne cu bine, și să ne-aduci de mâncare.

Apoi capra iese și se duce în treaba ei. Iar iezii închid ușa după dânsa și trag zăvorul. Dar vorba veche: „Păreții au urechi și fereștile ochi“. Un dușman de lup - ș'apoi știți care? - chiar cumătrul caprei, care de mult pândea vreme cu prilej ca să pape iezii, trăgea cu urechea la păretele din dosul casei, când vorbea capra cu dânsii.

„Bun! zise el în gândul său. Ia acu' mi-e timpul... De i-ar împinge păcatul să-mi deschidă ușa, halal să-mi fie! știu că i-aș cârnosi și i-aș jumuli!“ Cum zice, și vine la ușe; și cum vine, și începe:

*Trei iezi cucuieți,
Ușa mamei descuieți,
Că mama v-a aduce vouă:*

*Frunze-n buze,
Lapte-n țâțe,
Drob de sare
În spinare,
Mălăieș
În călcăieș,
Smoc de flori
Pe subsuori.*

— Hai! Deschideți cu fuga, dragii mamei! Cu fuga!

— Ia! băieți, zice cel mai mare, săriți și deschideți ușa că vine mama cu demâncare.

— Sărăcuțul de mine! zice cel mic. Să nu cumva să faceți pozna să deschideți, că-i vai de noi! Asta nu-i mămuca. Eu o cunosc de pe glas; glasul ei nu-i așa de gros și răgușit, ci-i mai subțire și mai frumos!

Lupul, auzind aceste, se duse la un fierar și puse să-i ascuțe limba și dinții, pentru a-și subția glasul, și apoi, întorcându-se, începu iar:

*Trei iezi cucuieți,
Mamei ușa descuieți!...*

— Ei, vedeți? zise iarăși cel mare; dacă mă potrivesc eu vouă! „Nu-i mămuca, nu-i mămuca...” D’apoi cine-i, dacă nu-i ea? Că doar și eu am urechi. Mă duc să-i deschid.

— Bădică! bădică! zise iarăși cel mic, ascultă-mă și pe mine! Poate mai de-apoi a veni cineva și-a zice:

*Deschideți ușa,
Că moare mătușa!*

Ș-atunci voi trebuie numaidecât să le deschideți? D'apoi nu știți că mătușa-i moartă, de când lupii albi, și s-a făcut oale și ulcioare, sărmana?

— Apoi, dă! nu spun eu bine? zise cel mare. Ia, de-atunci e rău în lume, de când a ajuns coada să fie cap... Dacă te-ai potrivi tu acestora, îi ținea mult și bine pe mămuca afară. Eu unul mă duc să deschid...

Atunci mezinul se vâri iute în horn și, sprijinit cu picioarele de prichici și cu nasul în funingine, tace ca peștele și tremură ca varga de frică. Dar frica-i din rai, sărmana! Asemenea cel mijlociu, tuștiu! iute sub un chersin; se-nghemuiește acolo cum poate, tace ca pământul, și-i tremură carnea pe dânsul de frică; fuga-i rușinoasă da-i sănătoasă!... Însă cel mare se dă după ușe și - să tragă, să nu tragă? - în sfârșit, trage zăvorul. Când iaca!... ce să vadă? Ș-apoi are când vedea?... Căci lupului îi scăpărau ochii și-i sfâria gâtulejul de flămând ce era. Și nici una, nici două, haț! pe ied de gât, îi rătează capul pe loc, și-l mănâncă așa de iute și cu așa poftă, de-ți părea că nici pe-o măsea n-are ce pune. Apoi se linge frumușel pe bot și începe a se învârti prin casă cu neastâmpăr, zicând:

— Nu știu, părerea m-a amăgit, ori am auzit

mai multe glasuri? Dar ce Dumnezeu! Parcă au intrat în pământ... Unde să fie, unde să fie? Se ițește el pe-acolo, se ițește pe dincolo, dar pace bună! Iezii nu-s nicăiri!

— Mă!... că mare minune-i și asta... dar nici acasă n-am de coasă... ia să mai odihnesc oleacă aste bătrânețe.

Apoi se îndoiaie de șale cam cu greu și se pune pe chersin. Și când s-a pus pe chersin, nu știu cum s-a făcut că ori chersinul a crăpat, ori cumătrul a strănutat... Atunci iedul de sub chersin, să nu tacă? - îl păștea păcatul și-l mânca spinarea, sărăcuțul!

— Să-ți fie de bine, nănașule!

— A!... ghidi! ghidi! ghiduș ce ești! Aici mi-ai fost! Ia vină-ncoace la nănășelul să te upe el!

Apoi ridică chersinul binișor, înșfacă iedul de urechi și-l flocăiește, și-l jumulește și pe acela, de-i merg peticile!... Vorba ceea: „Toată pasărea pe limba ei pieră“.

Pe urmă se mai învârte cât se mai învârte prin casă, doar a mai găsi ceva, dar nu mai găsește nimic, căci iedul cel cuminte tăcea molcum în horn, cum tace peștele în borș la foc. Dacă vede lupul și vede că nu mai găsește nimic, își pune în gând una: așază cele două capete cu dinții rânjiți în ferești, de ți se părea că râdeau; pe urmă unge toți păreții cu sânge, ca să facă și mai mult în ciuda caprei.

Și apoi iese și-și caută de drum. Cum a ieșit

dușmanul din casă, iedul cel mic se dă iute jos din horn și încuie ușa bine. Apoi începe a se scărmana de cap și a plânge cu amar după frățiorii săi.

„Drăguții mei frățiorii! De nu s-ar fi înduplecat, lupul nu i-ar fi mâncat! și biata mamă nu știe de astă mare urgie ce-a venit pe capul ei!“

Și bocește el, și bocește, până îl apucă leșin! Dar ce să le facă? Vina nu era a lui și ce-au căutat pe nas le-a dat. Când jelea el așa, iaca și capra venea cât putea, încărcată cu de-ale mâncărei și gâfâind.

Și cum venea, cât de colo vede cele două capete cu dinții rânjiți în ferești.

— Dragii mămuțeii dragi! cum așteaptă ei cu bucurie și-mi râd înainte cum mă văd!

Băietii mamei, băieți,

Frumoși și cucuieți!

Bucuria caprei nu era proastă. Dar când s-apropie bine, ce să vadă? Un fior rece ca gheața îi trece prin vine, picioarele i se taie, un cutremur o cuprinde în tot trupul și ochii i se painjinesc. Și ce era nu era a bine!... Ea însă tot merge pân' la ușă, cum poate, crezând că părerea o înșală... Și cum ajunge, și începe:

Trei iezi cucuieți,

Ușa mamei descuieți,

Că mama v-a aduce vouă:

Frunze-n buze,

Lapte-n țâțe,

Drob de sare

În spinare,

Mălăieș

În călcăieș,

Smoc de flori

Pe subsuori.

Atunci iedul mezin - care acum era și cel de-ntâi, și cel de pe urmă - sare iute și-i deschide ușa. Apoi s-aruncă în brațele mâne-sa și cu lacrimi de sânge începe a-i spune:

— Mămucă, mămucă, uite ce-am pățit noi! Mare foc și potop a căzut pe capul nostru!

Capra atunci, holbând ochii lung prin casă, o cuprinde spaima și rămâne încremenită!... Dar mai pe urmă, îmbărbătându-se, și-a mai venit puțin în fire și-a întrebat:

— Da' ce-a fost aici, copile?

— Ce să fie, mămucă? Ia, cum te-ai dus d-ta de-acasă, n-a trecut tocmai mult și iaca s-aude cineva bătând la ușă și spunând:

Trei iezi cucuieți,

Mamei ușă descuieți...

— Și?...

— Și frate-meu cel mare, nătâng și neastâmpărat, cum îl știi, fuga la ușă să deschidă.

— Și-atunci?

— Atunci eu m-am vârât iute în horn și frate-meu cel mijlociu sub chersin, iară cel mare, după

cum îți spun, se dă cu nepăsare după ușe și trage zăvorul...!

— Ș-atunci?

— Atunci grozăvie mare! Nănașul nostru și prietenul d-tale, cumătrul lup, se și arată în prag.

— Cine? Cumătru-meu? El, care s-a jurat pe părul său că nu mi-a spăria copilașii niciodată?

— Apoi dă, mamă! Cum vezi, i-a umplut de spărieți!

— Ia las' că l-oi învăța eu! Dacă mă vede că-s o văduvă sărmană și cu o casă de copii, apoi trebuie să-și bată joc de casa mea? Și pe voi să vă puie la pastramă? Nicio faptă fără plată... Ticălosul și mangositul! Încă se rânjea la mine câteodată și-mi făcea cu măseaua... Apoi eu doar nu-s de-acelea de care crede el: n-am sărit peste garduri niciodată de când sunt. Ei, taci, cumetre, că te-oi dobozâla eu! Cu mine ți-ai pus boii în plug? Apoi ține minte că ai să-i scoți fără coarne!

— Of! mămucă, of! Mai bine taci și lasă-l în plata lui Dumnezeu! Căci știi că este o vorbă: „Nici pe dracul să-l vezi, dar nici cruce să-ți faci!“.

— Ba nu, dragul mamei! „Că până la Dumnezeu, sfinții îți ieu sufletul.“ Și-apoi ține tu minte, copile, ce-ți spun eu: că de i-a mai da lui nasul să mai miroase p-aici, apoi las'!... Numai tu să nu cumva să te răsufli cuiva, ca să prindă el de veste.

Și de-atunci căuta și ea vreme cu prilej ca să facă

pe obraz cumătru-său. Se pune ea pe gânduri și stă în cumpene cum să dreagă și ce să-i facă.

„Aha! i-a acu i-am găsit leacul, zise ea în gândul său. Taci! că i-oi face eu cumătrului una de ș-a mușca labele...”

Approape de casa ei, era o groapă adâncă; acolo-i nădejdea caprei.

„La cada cu dubala, cumătre lup, că nu-i chip!... Ia, de-acu se-ncepe fapta. Hai la treabă, cumetriță, că lupul ți-a dat de lucru!”

Și așa zicând, pune poalele-n brâu, își suflecă mânecele, ațâță focul și s-apucă de făcut bucate. Face ea sarmale, face plachie, face alivenci, face pască cu smântână și cu ouă și fel de fel de bucate. Apoi umple groapa cu jăritic și cu lemne putregăioase, ca să ardă focul mocnit. După asta, așază o leasă de nuiete numai înținată și niște frunzari peste dânsa. Peste frunzari toarnă țărână și peste țărână așterne o rogojină. Apoi face un scăuieș de ceară anume pentru lup. Pe urmă lasă bucatele la foc să fiarbă și se duce prin pădure să caute pe cumătru-său și să-l poftească la praznic. Merge ea cât merge prin codru până ce dă de-o prăpastie grozavă și întunecoasă și pe-o tihăraie dă cu crucea peste lup.

— Bună vremea, cumătro. Da' ce vânt te-a abătut pe-aici?

— Bună să-ți fie inima, cumătre, cum ți-i căutătura... apoi dă, nu știi d-ta că nevoia te duce pe

unde nu ți-i voia? Ia, nu știu cine-a fost pe la mine pe-acasă în lipsa mea, că știu că mi-a făcut-o bună!

— Ce fel, cumetriță dragă?

— Ia, a găsit iezii singurei, i-a ucis și i-a crâmpoțit, de le-am plâns de milă! Numai văduvă să nu mai fie cineva!

— Da' nu mai spune, cumătră!

— Apoi de-acum ori să spun, ori să nu mai spun, că totuna mi-e. Ei, mititeii, s-au dus către Domnul, și datoria ne face să le căutăm de suflet. De aceea am făcut și eu un praznic, după puterea mea, și am găsit de cuviință se te poftesc și pe d-ta, cumătre, ca să mă mai mângâi.

— Bucuros, dragă cumătră, dar mai bucuros eram când m-ai fi chemat la nuntă.

— Te cred, cumătre, d-apoi, dă!... Nu-i cum vrem noi, ci-i cum vrè Cel-de-sus.

Apoi capra pornește înainte, plângând și lupul după dânsa, prefăcându-se că plânge.

— Doamne, cumătre, Doamne, zise capra suspinând. De ce ți-e mai drag în lume tocmai de aceea n-ai parte...

— Apoi, dă, cumătră, când ar ști omul ce-ar păți, dinainte s-ar păzi. Nu-ți face și d-ta atâta inimă rea, că odată avem să mergem cu toții acolo.

— Așa este, cumătre, nu-i vorbă. Dar sârmanii gâgâlici, de cruzi s-au mai dus!

— Apoi dă, cumătră, se vede că și lui